

Bilag til bet. o. lovf. ang. erhvervsøkonomiske foranstaltninger m. v.

3. De omlægninger af importen og eksporten mellem de forskellige valutaområder, som frilisteoverførslerne utvivlsomt vil give anledning til, kan føre til betalingsmæssige vanskeligheder. Som påpeget i handelsministeriets notat af 7. d. m. må importfrigørelsen derfor forudsætte, at Danmark får mulighed for at inddække de underskud, som måtte opstå i betalingsforholdet overfor visse valutaområder, med de overskud, som opstår overfor andre valutaområder. Af særlig betydning vil det her være, at Danmark får adgang til i stigende omfang at anvende sterling til betaling for import fra andre valutaområder. Hvis Danmark skal have adgang hertil, må det imidlertid være en nødvendig forudsætning, at Danmark disponerer over et overskud i sterling, som vil kunne anvendes på denne måde. Hvis frigivelsen af importen får et sådant omfang, at importforøgelsen fra sterlingområdet fører til et løbende underskud i betalingsforholdet overfor Storbritannien og derfor til en stigning i gælden til Bank of England, vil denne forudsætning ikke være tilstede. Danmark kan næppe påregne britisk indforståelse med i stigende omfang at anvende sterling til betaling for import fra lande udenfor sterlingområdet, såfremt dette kun vil kunne gennemføres under forhold, som betyder en forøgelse af gælden til Bank of England.

Spørgsmålet herom må også ses på baggrund af den udvikling i bytteforholdet overfor udlandet, der er blevet den umiddelbare følge af devalueringen af sterling. Priserne for importen fra sterlingområdet er allerede steget væsentlig. Om Danmark vil have mulighed for at opnå kompensierende prisforhøjelser for eksporten, er endnu usikkert. Den allerede indtrufne forringelse af bytteforholdet medfører en betydelig belastning af betalingsmulighederne i sterling, og så længe det endnu er uklart, hvorledes bytterelationerne vil udvikle sig på længere sigt, må betalingsforholdet overfor sterlingområdet tilsige forsigtighed med hensyn til frigivelsen af importen på de vareområder, som vil føre til en væsentlig stigning i sterlingimporten. En varig forringelse af bytteforholdet sammen med en uhemmet færdigvareimport vil uvægerligt medføre en situation, hvor gælden til Bank of England forøges. En sådan udvikling vil betyde, at Danmark ikke indtjener det overskud i sterling, som skulle dække betalingsdeficit overfor andre valutaområder. Også udsigterne til senere at opnå adgang til en vis konvertering fra sterling til dollar vil under disse forhold blive alvorligt forringet. At en stigning i gælden til Bank of England af disse grunde bør undgås, er derfor indlysende.

I samme forbindelse må man have i erindring, at Danmark i 1949 har modtaget en Marshallhjælp på næsten 600 mill. kr. Den samlede import i 1949 vil udgøre godt 4 milliarder kr., således at ca. 15 pct. af totalimporten er finansieret ikke med landets egne valuta-indtægter, men ved lån og gaver. Denne hjælp vil fremover blive af væsentlig mindre omfang og vil fra midten af 1952 helt bortfalde. Såfremt det lykkes at erstatte de råvareindkøb, der nu foretages med Marshallhjælp i dollarområdet, med køb i sterling og dermed opretholde eksporten, vil en meget væsentlig del af stigningen i eksporten fremover således medgå til at erstatte Marshallhjælpen, efterhånden som denne reduceres. Dette vil rent bortset fra liberaliseringen af importen fremover betyde en yderligere belastning af de betalingsmuligheder, der står til rådighed i sterling. Den omstændighed, at Danmark i 1949 har kunnet oparbejde et vist overskud i sterling, som er medgået til en nedbringelse af gælden til Bank of England, må således hovedsagelig ses på baggrund af den Marshallhjælp, der er opnået, og vil derfor, da denne hjælp fremover vil få et væsentligt mindre omfang, ikke kunne danne basis for en mere omfattende frigørelse af den danske import i sterling.

4. Hovedsynspunktet for det forslag til en delvis frigørelse af den danske importregulering, der allerede er udarbejdet, har været, at forslaget ikke bør være mere vidtgående, end at det stadig bliver muligt at sikre ligevægten på den danske betalingsbalance. De muligheder, der foreligger for en forøgelse af importen, har man ment fortrinsvis at burde udnytte til fordel for importen af produktionsmidler, råvarer og halvfabrikata, idet tilstrækkelige forsyninger på disse vareområder vil være en nødvendig forudsætning for produktionens omfang, konkurrenceevnen og hermed for en forøgelse af eksporten på længere sigt.

Derimod finder man, at de valuta-mæssige forudsætninger for en omfattende frigivelse af importen også af færdigvarer ikke for tiden er tilstede. Denne frigivelse, som det er hensigten at fremme mest muligt, vil finde sted i det tempo, som stigningen